Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (tretia komora)

zo 16. novembra 2016*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania — Duševné a priemyselné vlastníctvo — Smernica 2001/29/ES — Autorské právo a s ním súvisiace práva — Články 2 a 3 — Právo rozmnožovania a právo verejného prenosu — Rozsah — ‚Obchodne nedostupné' knihy, ktoré sa nevydávajú alebo už nevydávajú — Vnútroštátna právna úprava, ktorou sa organizácii kolektívnej správy zveruje výkon práv na využívanie obchodne nedostupných kníh v digitálnej podobe na obchodné účely — Zákonná domnienka súhlasu autorov — Neexistencia mechanizmu, ktorý by zabezpečoval efektívne a individualizované informovanie autorov"

Vo veci C-301/15,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Conseil d'État (Štátna rada, Francúzsko) zo 6. mája 2015 a doručený Súdnemu dvoru 19. júna 2015, ktorý súvisí s konaním:

Marc Soulier,

Sara Doke

proti

Premier ministre,

Ministre de la Culture et de la Communication,

za účasti:

Société française des intérêts des auteurs de l'écrit (SOFIA),

Joëlle Wintrebert a i.,

SÚDNY DVOR (tretia komora),

v zložení: predseda tretej komory L. Bay Larsen, sudcovia M. Vilaras, J. Malenovský (spravodajca), M. Safjan a D. Šváby,

generálny advokát: M. Wathelet,

tajomník: V. Tourrès, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 11. mája 2016,

* Jazyk konania: francúzština.

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— M. Soulier a S. Doke, v zastúpení: F. Macrez, avocat,

— Société française des intérêts des auteurs de l'écrit (SOFIA), v zastúpení: C. Caron a C. Fouquet, avocats,

— francúzska vláda, v zastúpení: D. Colas a D. Segoin, splnomocnení zástupcovia,

— česká vláda, v zastúpení: M. Smolek, D. Hadroušek a S. Šindelková, splnomocnení zástupcovia,

— nemecká vláda, v zastúpení: T. Henze, M. Hellmann a D. Kuon, splnomocnení zástupcovia,

— talianska vláda, v zastúpení: G. Palmieri, splnomocnená zástupkyňa, za právnej pomoci S. Fiorentino, avvocato dello Stato,

— poľská vláda, v zastúpení: B. Majczyna, M. Drwięcki a M. Nowak, splnomocnení zástupcovia,

— Európska komisia, v zastúpení: J. Hottiaux, J. Samnadda a T. Scharf, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 7. júla 2016,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článkov 2 a 5 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2001/29/ES z 22. mája 2001 o zosúladení niektorých aspektov autorských práv a s nimi súvisiacich práv v informačnej spoločnosti (Ú. v. ES L 167, 2001, s. 10; Mim. vyd. 17/001, s. 230).

2 Tento návrh bol predložený v rámci sporu, ktorý iniciovali pán Marc Soulier a pani Sara Dokeová proti Premier ministre (predseda vlády, Francúzsko) a ministre de la Culture et de la Communication (minister kultúry a komunikácie, Francúzsko) a ktorý sa týka zákonnosti décret n° 2013-182, du 27 février 2013, portant application des articles L.134-1 à L.134-9 du code de la propriété intellectuelle et relatif à l'exploitation numérique des livres indisponibles du XX^{ème} siècle (dekrét č. 2013-182 z 27. februára 2013, ktorým sa vykonávajú články L. 134-1 až L. 134-9 zákonníka duševného vlastníctva a ktorým sa upravuje digitálne využívanie obchodne nedostupných kníh z 20. storočia) (JORF z 1. marca 2013, s. 3835).

Právny rámec

Medzinárodné právo

Bernský dohovor

3 Článok 2 Bernského dohovoru o ochrane literárnych a umeleckých diel (revidovaného v Paríži 24. júla 1971) v znení zmien a doplnení z 28. septembra 1979 (ďalej len „Bernský dohovor“) uvádza konkrétne vo svojich odsekoch 1 a 6:

„1. Výraz ‚literárne a umelecké diela‘ zahŕňa všetky výtvory z literárnej, vedeckej a umeleckej oblasti bez ohľadu na spôsob alebo formu ich vyjadrenia, ako: knihy,…

…

6. Diela uvedené v tomto článku požívajú ochranu vo všetkých štátoch Únie. Táto ochrana pôsobí v prospech autora a jeho právnych nástupcov.“

4 Podľa článku 3 ods. 1 a 3 Bernského dohovoru:

„1. Podľa tohto dohovoru sú chránení:

a) autori, ktorí sú občanmi niektorého zo štátov Únie, pre svoje diela, či už uverejnené alebo nie;

…

3. ‚Uverejnenými dielami‘ sa rozumejú diela vydané so súhlasom ich autorov, nech už rozmnoženiny boli vyhotovené akýmkoľvek spôsobom, pokiaľ ponuka takých rozmnožení uspokojuje s ohľadom na povahu diela primerané potreby verejnosti. …“

5 Článok 5 uvedeného dohovoru vo svojich odsekoch 1 a 2 stanovuje:

„1. Autori majú vo vzťahu k dielam, pre ktoré sú chránení podľa tohto dohovoru, v ostatných štátoch Únie okrem štátu pôvodu diela práva, ktoré príslušné zákony už priznávajú alebo v budúcnosti priznávajú ich občanom, ako aj práva osobitne priznané týmto dohovorom.

2. Požívanie a výkon týchto práv sa nepodrobuje žiadnej formalite; toto požívanie a tento výkon nezávisí od ochrany platnej v štáte pôvodu diela. Preto sa s výhradou ustanovení tohto dohovoru spravuje rozsah ochrany, ako aj právne prostriedky vyhradené autorovi na hájenie jeho práv výlučne zákonmi štátu, kde sa uplatňuje nárok na ochranu.“

6 Článok 9 uvedeného dohovoru uvádza vo svojom odseku 1:

„Autori literárnych a umeleckých diel chránených týmto dohovorom majú výlučné právo udeľovať súhlas na rozmnožovanie týchto diel akýmkoľvek spôsobom alebo v akejkoľvek podobe.“

7 Článok 11 bis tohto dohovoru vo svojom odseku 1 stanovuje:

„Autori literárnych a umeleckých diel majú výlučné právo udeliť súhlas:

…

2° na akékoľvek zverejňovanie po drôte alebo bezdrôtovo, diela vysielaného rozhlasom alebo televíziou, ak uskutočňuje toto zverejňovanie iná organizácia než pôvodná.

…“

Zmluva WIPO o autorskom práve

8 Svetová organizácia duševného vlastníctva (WIPO) prijala v Ženeve 20. decembra 1996 zmluvu WIPO o autorskom práve (ďalej len „zmluva WIPO o autorskom práve“), ktorá bola schválená v mene Spoločenstva rozhodnutím Rady 2000/278/ES zo 16. marca 2000 (Ú. v. ES L 89, 2000, s. 6; Mim. vyd. 11/033, s. 208).

9 Podľa článku 1 ods. 4 zmluvy WIPO o autorskom práve, ktorý má názov „Vzťah k Bernskému dohovoru“:

„Zmluvné strany budú dodržiavať články 1 až 21 a Dodatok (Prílohu) Bernského dohovoru.“

Právo Únie

10 Odôvodnenia 9, 15 a 32 smernice 2001/29 uvádzajú:

„(9) Akákoľvek harmonizácia autorských práv a s nimi súvisiacich práv musí byť založená na vysokej úrovni ochrany, pretože tieto práva sú podstatou pre duševnú tvorbu. Ich ochrana pomáha zaistiť udržiavanie a rozvoj tvorivosti v záujme autorov, interpretov, producentov, spotrebiteľov, kultúry, priemyslu a verejnosti ako celku. Duševné vlastníctvo sa preto považuje za integrálnu súčasť vlastníctva.

…

(15) Na diplomatickej konferencii, ktorá sa konala pod záštitou Svetovej organizácie duševného vlastníctva (WIPO) v decembri 1996, boli prijaté dve nové zmluvy, ‚Zmluva WIPO o autorskom práve‘ a ‚Zmluva WIPO o výkonoch a zvukových záznamoch‘, ktoré sa zaoberajú ochranou autorov a ochranou výkonných umelcov a producentov zvukových záznamov. Tieto zmluvy výrazne modernizujú medzinárodnú ochranu autorských práv a súvisiacich práv, prinajmenšom vzhľadom na tzv. ‚digitálny program‘, a zdokonaľujú prostriedky boja proti pirátstvu na celom svete. [Európska únia] a väčšina členských štátov už podpísali tieto zmluvy a práve prebieha proces prípravy ratifikácie zmlúv [Úniou] a členskými štátmi. Táto smernica slúži na uplatnenie viacerých medzinárodných záväzkov.

…

(32) Táto smernica poskytuje kompletné vymenovanie výnimiek a obmedzení práva rozmnožovania a práva verejného prenosu. Niektoré výnimky alebo obmedzenia platia iba pre právo rozmnožovania, ak je to potrebné. V tomto zozname sa primeraným spôsobom zohľadňujú rôzne právne tradície členských štátov, pričom sa súčasne zameriavajú na zabezpečenie fungovania vnútorného trhu. Členské štáty musia dospieť ku koherentnej aplikácii týchto výnimiek a obmedzení, čo bude možné zhodnotiť pri revíziách uplatňovania legislatívy v budúcnosti.“

11 Článok 2 smernice 2001/29, nazvaný „Právo rozmnožovania“, uvádza:

„Členské štáty ustanovia výlučné právo udeliť súhlas alebo zakázať priame alebo nepriame, dočasné alebo trvalé rozmnožovanie akýmkoľvek spôsobom a akoukoľvek formou, v celku alebo v časti:

a) pre autorov k ich dielam;

…“

12 Článok 3 tejto smernice, nazvaný „Právo verejného prenosu diel a právo sprístupňovania predmetov ochrany verejnosti“, vo svojom odseku 1 stanovuje:

„Členské štáty poskytnú autorom výlučné právo udeliť súhlas alebo zakázať akýkoľvek verejný prenos ich diel, či po drôte alebo bezdrôtovými prostriedkami vrátane sprístupňovania ich diel verejnosti takým spôsobom, aby verejnosť k nim mala prístup z miesta a v čase, ktoré si sama zvolí.“

13 Článok 5 uvedenej smernice, nazvaný „Výnimky a obmedzenia“, vo svojich odsekoch 2 a 3 najmä uvádza, že členské štáty môžu zabezpečiť rozličné výnimky alebo obmedzenia práva rozmnožovania a práva verejného prenosu upravených v článkoch 2 a 3 danej smernice v prípadoch, ktoré vymenúva.

Francúzske právo

14 Loi nº 2012-287, du 1er mars 2012, relative à l’exploitation numérique des livres indisponibles du XXème siècle (zákon č. 2012-287 z 1. marca 2012 o digitálnom využívaní obchodne nedostupných kníh z 20. storočia) (JORF č. 53 z 2. marca 2012, s. 3986), doplnil do hlavy III knihy I prvej časti Code de la propriété intellectuelle (zákonník duševného vlastníctva), ktorá je zameraná na „Využívanie práv“ súvisiacich s autorským právom, kapitolu IV, ktorá sa nazýva „Osobitné ustanovenia týkajúce sa digitálneho využívania obchodne nedostupných kníh“ a ktorá pozostáva z článkov L. 134-1 až L. 134-9 tohto zákonníka. Niektoré z týchto článkov boli neskôr buď zmenené a doplnené, alebo zrušené na základe loi nº 2015-195, du 20 février 2015, portant diverses dispositions d’adaptation au droit de l’Union européenne dans les domaines de la propriété littéraire et artistique et du patrimoine culturel (zákon č. 2015-195 z 20. februára 205, ktorým sa zavádzajú rôzne ustanovenia na prispôsobenie právu Európskej únie v oblasti literárneho a umeleckého vlastníctva a kultúrneho dedičstva) (JORF z 22. februára 2015, s. 3294).

15 Články L. 134-1 až L. 134-9 zákonníka duševného vlastníctva, tak ako vyplývajú z týchto dvoch zákonov, znejú:

„Článok L. 134-1

Obchodne nedostupnou knihou sa v zmysle tejto kapitoly rozumie kniha vydaná vo Francúzsku pred 1. januárom 2001, ktorú už žiaden vydavateľ nevydáva na obchodné účely a ktorá v súčasnosti nie je predmetom publikácie v tlačenej alebo digitálnej podobe.

Článok L. 134-2

Zriaďuje sa verejná databáza, ku ktorej je umožnený voľný a bezplatný prístup prostredníctvom on-line služby verejného prenosu a v ktorej sú zaregistrované obchodne nedostupné knihy. Francúzska národná knižnica dbá na jej realizáciu, jej aktualizáciu a zápis údajov podľa článkov L. 134-4, L. 134-5 a L. 134-6.

…

Článok L. 134-3

I. Keď je kniha zaradená v databáze uvedenej v článku L. 134-2 viac ako šesť mesiacov, právo udeliť súhlas na jej rozmnožovanie a jej zobrazovanie v digitálnej podobe vykonáva organizácia pre výber a prerozdeľovanie poplatkov, ktorá je upravená v hlave II knihy III tejto časti a autorizovaná na tento účel ministrom povereným kultúrou.

S výnimkou prípadu uvedeného v treťom odseku článku L. 134-5 sa súhlas na rozmnožovanie a zobrazovanie knihy v digitálnej podobe udeľuje za odplatu na obmedzené časové obdobie piatich rokov, ktoré môže byť predĺžené na rovnaké obdobie, pričom tento súhlas je nevýhradný.

II. Autorizované organizácie majú procesnú spôsobilosť na obranu práv, ktoré sú im zverené.

III. Autorizácia uvedená v odseku I sa vydáva so zreteľom na:

…

2° paritné zastúpenie autorov a vydavateľov medzi spoločníkmi a v riadiacich orgánoch;

…

5° spravodlivosť pravidiel prerozdeľovania vybratých finančných prostriedkov medzi právnych nástupcov bez ohľadu na to, či sú stranami vydavateľskej zmluvy. Suma finančných prostriedkov vyplatená autorovi alebo autorom knihy nemôže byť nižšia ako suma finančných prostriedkov vyplatená vydavateľovi;

6° spôsoby preukázania, ktoré organizácia navrhuje uplatňovať s cieľom identifikovať a nájsť držiteľov práv na účely rozdelenia vybratých finančných prostriedkov;

…

Článok L. 134-4

I. Autor obchodne nedostupnej knihy alebo vydavateľ, ktorý má právo rozmnožovania tejto knihy v tlačenej podobe, môže podať námietky proti výkonu práva udeliť súhlas, ktoré je uvedené v prvom pododseku odseku I článku L. 134-3, zo strany autorizovanej organizácie pre výber a prerozdeľovanie poplatkov. Tieto námietky sa doručujú písomne organizácii uvedenej v prvom odseku článku L. 134-2 najneskôr šesť mesiacov po zaradení danej knihy do databázy uvedenej v tom istom odseku.

…

Článok L. 134-5

V prípade, že autor alebo editor nedoručia námietky do uplynutia lehoty stanovenej v odseku I článku L. 134-4, organizácia pre výber a prerozdeľovanie poplatkov navrhne udelenie súhlasu na rozmnožovanie obchodne nedostupnej knihy a jej zobrazovanie v digitálnej podobe vydavateľovi, ktorý má právo rozmnožovania tejto knihy v tlačenej podobe.

…

Súhlas na využívanie, ktorý je uvedený v prvom pododseku, vydáva organizácia pre výber a prerozdeľovanie poplatkov na obdobie desiatich rokov, ktoré sa automaticky predlžuje na rovnaké obdobie, pričom tento súhlas je výhradný.

…

V prípade, že nedôjde k prijatiu návrhu uvedeného v prvom odseku…, organizácia pre výber a prerozdeľovanie poplatkov udelí súhlas na rozmnožovanie a zobrazovanie knihy v digitálnej podobe za podmienok stanovených v druhom pododseku odseku I článku L. 134-3.

…

Článok L. 134-6

Autor a vydavateľ, ktorý má právo rozmnožovania obchodne nedostupnej knihy v tlačenej podobe, kedykoľvek spoločne doručia organizácii pre výber a prerozdeľovanie poplatkov uvedenej v článku L. 134-3 svoje rozhodnutie odňať jej právo udeliť súhlas na rozmnožovanie a zobrazovanie uvedenej knihy v digitálnej podobe.

Autor obchodne nedostupnej knihy sa kedykoľvek môže rozhodnúť, že organizácii pre výber a prerozdeľovanie poplatkov uvedenej v tom istom článku L. 134-3 odníme právo udeliť súhlas na rozmnožovanie a zobrazovanie knihy v digitálnej podobe, pokiaľ predloží dôkaz, že je jediným držiteľom práv vymedzených v uvedenom článku L. 134-3. Svoje rozhodnutie jej doručí.

…

Článok L. 134-7

Podrobné pravidlá uplatňovania tejto kapitoly, najmä podrobné pravidlá týkajúce sa prístupu k databáze uvedenej v článku L. 134-2, povahy, ako aj formátu zozbieraných údajov a najvhodnejších opatrení v oblasti zverejňovania, s cieľom zaručiť čo možno najlepšie informovanie právnych nástupcov, podmienok vydania a odobratia autorizácie organizáciám pre výber a prerozdeľovanie poplatkov podľa článku L. 134-3, stanoví Conseil d'État [Štátna rada] v dekréte.

Článok L. 134-9

Odchylne od ustanovení prvých troch odsekov článku L. 321-9, autorizované organizácie uvedené v článku L. 134-3 používajú na činnosti pomoci pri tvorbe, na činnosti vzdelávania autorov písaného slova a na činnosti propagácie verejného čítania, ktoré sú uskutočňované knižnicami, finančné prostriedky vybraté na základe využívania obchodne nedostupných kníh, ktoré nemohli byť prerozdelené z dôvodu, že sa nepodarilo identifikovať alebo nájsť ich príjemcov pred uplynutím lehoty uvedenej v poslednom odseku článku L. 321-1.

…“

16 Podrobné pravidlá uplatňovania článkov L. 134-1 až L. 134-9 zákonníka duševného vlastníctva boli v súlade s článkom L. 134-7 tohto zákonníka neskôr stanovené v décret n° 2013-182 (dekrét č. 2013-182), ktorým bol do uvedeného zákonníka vložený článok R. 134-11, podľa ktorého:

„Opatrenia v oblasti zverejňovania uvedené v článku L. 134-7 zahŕňajú informačnú kampaň vedenú z podnetu ministra povereného kultúrou v spojení s organizáciami pre výber a prerozdeľovanie poplatkov a profesijnými združeniami v odvetví kníh.

Táto kampaň zahŕňa prezentáciu mechanizmu on-line služby verejného prenosu, zasielania on-line reklamných zásielok, uverejňovania samostatných príloh vo vnútroštátnej tlači, ako aj uverejňovania pútačov na informačných internetových stránkach.

Dňom začiatku tejto kampane bol dátum stanovený v prvom odseku článku R. 134-1 a trvala počas šiestich mesiacov.“

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

17 V zmysle zákonníka duševného vlastníctva sa „obchodne nedostupnou knihou“ rozumie kniha vydaná vo Francúzsku pred 1. januárom 2001, ktorú už žiaden vydavateľ nevydáva na obchodné účely a ktorá nie je predmetom publikácie v tlačenej alebo digitálnej podobe. Články L. 134-1 až L. 134-9 tohto zákonníka zaviedli mechanizmus, ktorého cieľom je opätovné sprístupnenie týchto kníh tým, že upravili ich obchodné využívanie v digitálnej podobe. Dekrét č. 2013-182 stanovil podrobné pravidlá uplatňovania týchto ustanovení.

18 Žalobou zaregistrovanou 2. mája 2013 pán Soulier a pani Dokeová, ktorí sú obaja autormi literárnych diel, požiadali Conseil d'État (Štátna rada, Francúzsko) o zrušenie dekrétu č. 2013-182.

19 Na podporu svojich návrhov žalobcovia najmä tvrdia, že články L. 134-1 až L. 134-9 zákonníka duševného vlastníctva stanovujú výnimku alebo obmedzenie výlučného práva rozmnožovania, ktoré je zakotvené v článku 2 písm. a) smernice 2001/29 a táto výnimka alebo obmedzenie nefiguruje medzi výnimkami a obmedzeniami, ktorých taxatívny výpočet stanovuje článok 5 tejto smernice.

20 Syndicat des écrivains de langue française (odborová organizácia spisovateľov vo francúzskom jazyku) (SELF), asociácia Autour des auteurs a 35 fyzických osôb neskôr vstúpili do predmetného konania ako vedľajší účastníci konania na podporu návrhov pána Souliera a pani Dokeovej.

21 Premier ministre, ako aj ministre de la Culture et de la Communication vo svojej obrane navrhli zamietnuť tieto žalobné návrhy.

22 Následne vstúpila do konania ako vedľajší účastník konania Société française des intérêts des auteurs de l'écrit (francúzska organizácia zastupujúca záujmy autorov písaného slova) (SOFIA), ktorá tiež navrhla uvedené návrhy zamietnuť. SOFIA vystupuje ako spoločnosť zložená paritne z autorov a vydavateľov, ktorá spravuje právo rozmnožovania a zobrazenia obchodne nedostupných kníh v digitálnej forme, právo na verejné vypožičiavanie, ako aj odmenu za rozmnoženinu na súkromné použite v oblasti písaného slova.

23 Vnútroštátny súd po tom, ako zamietol všetky žalobné dôvody pána Souliera a pani Dokeovej, ktoré spočívali na inom právnom základe, ako na článkoch 2 a 5 smernice 2001/29, začal s preskúmaním žalobných dôvodov týkajúcich sa týchto článkov, pričom v prvom rade zastával názor, že rozhodnutie tohto aspektu sporu závisí od výkladu uvedených článkov.

24 Za týchto okolností Conseil d'État (Štátna rada, Francúzsko) rozhodla prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Bránia [články 2 a 5] smernice 2001/29 tomu, aby sa právnou úpravou, akou je tá, ktorá bola [zavedená článkami L. 134-1 až L. 134-9 zákonníka duševného vlastníctva], výkon práva udeliť súhlas na rozmnožovanie a zobrazovanie ‚obchodne nedostupných kníh' v digitálnej podobe zveril autorizovaným organizáciám pre výber a prerozdeľovanie poplatkov a pritom sa umožnilo autorom týchto kníh alebo ich právnym nástupcom podať námietky proti výkonu tohto práva alebo zabrániť jeho výkonu za podmienok, ktoré vymedzuje?“

O prejudiciálnej otázke

Úvodné pripomienky

25 Je nesporné, že vnútroštátna právna úprava sporná vo veci samej sa týka nielen práva udeliť súhlas na rozmnožovanie obchodne nedostupných kníh v digitálnej podobe v zmysle článku 2 písm. a) smernice 2001/29, ale aj práva udeliť súhlas na zobrazovanie v tejto podobe, pričom toto zobrazovanie predstavuje „verejný prenos“ v zmysle článku 3 ods. 1 uvedenej smernice.

26 Ďalej sa na túto vnútroštátnu právnu úpravu nevzťahuje žiadna z výnimiek a obmedzení, ktoré môžu členské štáty na základe článku 5 smernice 2001/29 stanoviť z práva rozmnožovania a práva verejného prenosu upravených v článku 2 písm. a) a článku 3 ods. 1 tejto smernice. Ako však vyplýva z odôvodnenia 32 uvedenej smernice, zoznam výnimiek a obmedzení povolených danou smernicou je taxatívny.

27 Z toho vyplýva, že článok 5 smernice 2001/29 je na účely sporu vo veci samej zjavne irelevantný.

28 Za týchto podmienok sa treba domnievať, že svojou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa článok 2 písm. a) a článok 3 ods. 1 smernice 2001/29 majú vykladať v tom zmysle, že bránia tomu, aby vnútroštátna právna úprava, akou je úprava dotknutá vo veci samej, zverila výkon práva udeliť súhlas na rozmnožovanie a verejný prenos obchodne nedostupných kníh v digitálnej podobe autorizovanej organizácii pre výber a prerozdeľovanie poplatkov a pritom umožnila autorom týchto kníh alebo ich právnym nástupcom podať námietky proti výkonu tohto práva alebo ukončiť jeho výkon za podmienok, ktoré táto právna úprava vymedzuje.

Odpoveď Súdneho dvora

29 Článok 2 písm. a) a článok 3 ods. 1 smernice 2001/29 stanovujú, že členské štáty priznajú autorom výlučné právo udeliť súhlas alebo zakázať priame alebo nepriame rozmnožovanie ich diel akýmkoľvek spôsobom a akoukoľvek formou, ako aj výlučné právo udeliť súhlas alebo zakázať verejný prenos týchto diel.

30 V tomto ohľade je potrebné najskôr uviesť, že ochranu, ktorú tieto ustanovenia priznávajú autorom, treba vykladať extenzívne (rozsudky zo 16. júla 2009, Infopaq International, C-5/08, EU:C:2009:465, bod 43, a z 1. decembra 2011, Painer, C-145/10, EU:C:2011:798, bod 96).

31 Preto je túto ochranu potrebné chápať v tom zmysle, že sa neobmedzuje len na priznanie práv zaručených článkom 2 písm. a) a článkom 3 ods. 1 smernice 2001/29, ale zahŕňa aj výkon uvedených práv.

32 Tento výklad podporuje aj Bernský dohovor, ktorého články 1 až 21 sa Únia zaviazala dodržiavať na základe článku 1 ods. 4 zmluvy WIPO o autorskom práve, ktorej účastníkom je Únia a na ktorej uplatnenie sa zaviazala smernica 2001/29, ako uvádza jej odôvodnenie 15. Z článku 5 ods. 2 tohto dohovoru totiž vyplýva, že ochrana, ktorú zaručuje autorom, sa vzťahuje tak na požívanie, ako aj na výkon práv na rozmnožovanie a verejný prenos uvedených v jej článku 9 ods. 1 a jej článku 11 bis ods. 1, ktoré zodpovedajú právam chráneným smernicou 2001/29.

33 Ďalej treba zdôrazniť, že práva zaručené autorom v článku 2 písm. a) a článku 3 ods. 1 smernice 2001/29 majú preventívnu povahu, čo znamená, že každé rozmnoženie alebo verejný prenos diela treťou osobou si vyžaduje predchádzajúci súhlas jeho autora (pozri v tomto zmysle, pokiaľ ide o právo rozmnožovania, rozsudky zo 16. júla 2009, Infopaq International, C-5/08, EU:C:2009:465, body 57 a 74, a zo 4. októbra 2011, Football Association Premier League a i., C-403/08 a C-429/08, EU:C:2011:631,

bod 162, a pokiaľ ide o právo na verejný prenos, rozsudky z 15. marca 2012, SCF Consorzio Fonografici, C-135/10, EU:C:2012:140, bod 75, a z 13. februára 2014, Svensson a i., C-466/12, EU:C:2014:76, bod 15).

34 Z toho vyplýva, že s výhradou prípadných výnimiek a obmedzení uvedených taxatívnym spôsobom v článku 5 smernice 2001/29 treba každé využitie diela treťou osobou bez tohto predchádzajúceho súhlasu považovať za ohrozujúce autorské práva k tomuto dielu (pozri v tomto zmysle rozsudok z 27. marca 2014, UPC Telekabel Wien, C-314/12, EU:C:2014:192, body 24 a 25).

35 Článok 2 písm. a) a článok 3 ods. 1 smernice 2001/29 však nespresňujú, akým spôsobom má byť predchádzajúci autorský súhlas prejavený, takže tieto ustanovenia nemožno vykladať v tom zmysle, že daný súhlas musí byť nevyhnutne vyjadrený explicitne. Naopak sa treba domnievať, že tieto ustanovenia takisto umožňujú, aby bol uvedený súhlas vyjadrený implicitne.

36 Súdny dvor vo veci, v ktorej odpovedal na otázku týkajúcu sa pojmu „nová verejnosť“, zastával názor, že v situácii, keď autor udelil svoj predchádzajúci, výslovný a bezvýhradný súhlas na uverejnenie jeho článkov na internetovej stránke vydavateľa tlače bez toho, aby sa snažil technickými prostriedkami obmedziť prístup k týmto dielam z iných internetových stránok, sa v podstate možno domnievať, že daný autor povolil sprístupnenie uvedených diel všetkým používateľom internetu (pozri v tomto zmysle rozsudok z 13. februára 2014, Svensson a i., C-466/12, EU:C:2014:76, body 25 až 28 a 31).

37 Cieľ spočívajúci vo vysokej úrovni ochrany autorov, na ktorý odkazuje odôvodnenie 9 smernice 2001/29, predpokladá, že podmienky, za ktorých možno pripustiť implicitný súhlas, musia byť presne definované, aby samotná zásada predchádzajúceho súhlasu autora nebola zbavená účinku.

38 Konkrétne musí byť každý autor skutočne informovaný o budúcom využití svojho diela treťou osobou a o prostriedkoch, ktoré má k dispozícii, s cieľom zakázať ho, ak to bude považovať za potrebné.

39 Pokiaľ totiž autor nie je predbežne informovaný o tomto budúcom využití, nemôže k nemu zaujať stanovisko a prípadne ho zakázať, čím samotná existencia jeho predchádzajúceho súhlasu v tomto zmysle zostáva len hypotetická.

40 V dôsledku toho, pokiaľ neexistujú záruky skutočného informovania autorov o predpokladanom využití ich diel a prostriedkoch, ktoré majú k dispozícii na jeho zakázanie, je pre nich *de facto* nemožné zaujať akékoľvek stanovisko k tomuto využitiu.

41 Pokiaľ ide o vnútroštátnu právnu úpravu, akou je úprava dotknutá vo veci samej, treba uviesť, že autorizovanej organizácii priznáva výkon práva povoliť digitálne využívanie obchodne nedostupných kníh a zároveň umožňuje autorom týchto kníh, aby danému výkonu práva vopred zabránili v lehote šiestich mesiacov od zápisu uvedených diel do databázy zriadenej na tento účel.

42 Uplatnenie práva podať námietky, ktoré táto právna úprava zavádza v prospech všetkých držiteľov práv k dotknutým knihám, najmä autorov, má teda za cieľ zakázať využitie týchto diel, zatiaľ čo nepodanie námietok zo strany daného autora v stanovenej lehote možno vzhľadom na článok 2 písm. a) a článok 3 ods. 1 smernice 2001/29 chápať ako prejav jeho implicitného súhlasu s uvedeným využitím.

43 Z rozhodnutia vnútroštátneho súdu však nevyplýva, že uvedená právna úprava obsahuje mechanizmus zabezpečujúci efektívne a individualizované informovanie autorov. Nie je teda vylúčené, že niektorí z dotknutých autorov ani nevedeli o predpokladanom využití ich diel, a teda k nemu nemohli zaujať stanovisko, či už kladné alebo záporné. Za týchto podmienok nemožno samotné nepodanie námietok z ich strany považovať za vyjadrenie ich implicitného súhlasu s týmto využívaním.

44 Platí to tým viac, že táto právna úprava sa týka kníh, ktoré už nie sú predmetom publikácie a vydávania na obchodné účely, hoci v minulosti boli. Tento osobitný kontext bráni tomu, aby sa dalo odôvodnene predpokladať, že všetci autori týchto „zabudnutých“ kníh súhlasia s „opätovným oživením“ ich diel na účely ich obchodného využitia v digitálnej podobe.

45 Smernica 2001/29 samozrejme nebráni tomu, aby cieľom vnútroštátnej právnej úpravy, ako je úprava dotknutá vo veci samej, bolo digitálne využitie obchodne nedostupných kníh v kultúrnom záujme spotrebiteľov a celej spoločnosti. Sledovanie tohto cieľa a tohto záujmu však nemôže odôvodniť výnimku z ochrany autorov zakotvenej v smernici, ktorú normotvorca Únie nestanovuje.

46 Napokon je potrebné uviesť, že právna úprava, akou je úprava vo veci samej, umožňuje autorom, aby ukončili komerčné využívanie ich diel v digitálnej podobe, tým že budú konať buď spoločne s vydavateľmi týchto diel v tlačenej podobe, alebo sami, v tomto prípade však musia dokázať, že sú jedinými majiteľmi práv k uvedeným dielam.

47 V tejto súvislosti treba pripomenúť po prvé, že z výlučnej povahy práva rozmnožovania a práva verejného prenosu, ktoré sú stanovené v článku 2 písm. a) a v článku 3 ods. 1 smernice 2001/29, vyplýva, že autori sú jedinými osobami, ktorým táto smernica priznáva pôvodné právo na využívanie ich diel (pozri v tomto zmysle rozsudok z 9. februára 2012, Luksan, C-277/10, EU:C:2012:65, bod 53).

48 Z toho vyplýva, že hoci smernica 2001/29 nezakazuje členským štátom, aby priznali určité práva alebo výhody tretím osobám, akými sú napríklad vydavatelia, musí byť splnená podmienka, že tieto práva a výhody neohrozujú práva, ktoré uvedená smernica priznáva výlučne autorom (pozri v tomto zmysle rozsudok z 12. novembra 2015, Hewlett-Packard Belgium, C-572/13, EU:C:2015:750, body 47 až 49).

49 V dôsledku toho sa treba domnievať, že pokiaľ sa autor diela v rámci uplatnenia právnej úpravy, o akú ide vo veci samej, rozhodne ukončiť do budúcnosti využívanie tohto diela v digitálnej podobe, toto právo musí byť možné vykonať bez toho, aby v určitých prípadoch záviselo od súhlasnej vôle iných osôb ako tých, ktoré daný autor predtým oprávnil na toto využívanie v digitálnej podobe, a teda od súhlasu vydavateľa, ktorý okrem toho vlastní len práva na využívanie uvedeného diela v tlačenej podobe.

50 Po druhé z článku 5 ods. 2 Bernského dohovoru, ktorý je pre Úniu záväzný z dôvodov uvedených v bode 32 tohto rozsudku, vyplýva, že požívanie a výkon práv rozmnožovania a verejného prenosu, ktoré autorom priznáva tento dohovor a zodpovedajú právam stanoveným v článku 2 písm. a) a článku 3 ods. 1 smernice 2001/29, nemôžu podliehať žiadnej formalite.

51 Z toho najmä vyplýva, že v rámci právnej úpravy, akou je úprava dotknutá vo veci samej, musí mať autor diela možnosť ukončiť výkon práv na využívanie diela v digitálnej podobe, ktoré k tomuto dielu vlastní, treťou osobou, a tým jej zakázať aj akékoľvek budúce využitie v tejto podobe, bez toho, aby musel v určitých prípadoch splniť formálnu požiadavku spočívajúcu v preukázaní, že iné osoby nie sú držiteľmi iných práv k uvedenému dielu, napríklad práv týkajúcich sa jeho využívania v tlačenej podobe.

52 Vzhľadom na všetky vyššie uvedené úvahy treba na položenú otázku odpovedať tak, že článok 2 písm. a) a článok 3 ods. 1 smernice 2001/29 sa majú vykladať v tom zmysle, že bránia tomu, aby vnútroštátna právna úprava, akou je úprava dotknutá vo veci samej, zverila autorizovanej organizácii pre výber a prerozdeľovanie poplatkov výkon práva udeliť súhlas na rozmnožovanie a verejný prenos v digitálnej podobe tzv. „obchodne nedostupných“ kníh, teda kníh vydaných vo Francúzsku pred 1. januárom 2001, ktoré už žiaden vydavateľ nevydáva na obchodné účely a ktoré nie sú predmetom publikácie v tlačenej alebo digitálnej podobe, a pritom umožnila autorom týchto kníh alebo ich právnym nástupcom podať námietky proti výkonu tohto práva alebo jeho výkon ukončiť za podmienok, ktoré táto právna úprava vymedzuje.

O trovách

53 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (tretia komora) rozhodol takto:

Článok 2 písm. a) a článok 3 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2001/29/ES z 22. mája 2001 o zosúladení niektorých aspektov autorských práv a s nimi súvisiacich práv v informačnej spoločnosti sa majú vykladať v tom zmysle, že bránia tomu, aby vnútroštátna právna úprava, akou je úprava dotknutá vo veci samej, zverila autorizovanej organizácii pre výber a prerozdeľovanie poplatkov výkon práva udeliť súhlas na rozmnožovanie a verejný prenos v digitálnej podobe tzv. „obchodne nedostupných“ kníh, teda kníh vydaných vo Francúzsku pred 1. januárom 2001, ktoré už žiaden vydavateľ nevydáva na obchodné účely a ktoré nie sú predmetom publikácie v tlačenej alebo digitálnej podobe, a pritom umožnila autorom týchto kníh alebo ich právnym nástupcom podať námietky proti výkonu tohto práva alebo jeho výkon ukončiť za podmienok, ktoré táto právna úprava vymedzuje.

Podpisy